

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
Masarykova cesta 16
1000 Ljubljana

KOMENTARJI K PREDLOGU ZAKONA O ZNANSTVENORAZISKOVALNI IN INOVACIJSKI DEJAVNOSTI (2017-3330-0062)

Spoštovani,

Društvo Mlada akademija in Društvo VTIS k predlogu Zakona o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti (2017-3330-0062) podajata skupne komentarje:

- V **5. točko 3. člena (namen)** se doda besedna zveza »spodbujanje kroženja možganov«, tako da se novo besedilo glasi: *»spodbujanje kroženja možganov, krepitev internacionalizacije in vključevanje v evropske in globalne integracijske procese in mednarodne mreže vrednosti«*.

Obrazložitev: Slovenija v okviru Javnega štipendijskega, razvojnega, invalidskega in preživninskega sklada Republike Slovenije že zagotavlja štipendije Ad futura za izobraževanje Slovencev v tujini in tujih državljanov v Sloveniji. S spremembo člena želimo poudariti pomen odprtega slovenskega raziskovalnega prostora, ki bo omogočal vzpostavitev sodobnega raziskovalnega in inovacijskega sistema, kar je navedeno kot cilj v uvodnem delu preambule predlaganega Zakona.

- **Drugi stavek 9. člena (sestava sveta)** se dopolni, tako da se glasi: *»Član sveta je tudi predstavnik doktorskih študentov in mladih doktorjev znanosti, pri katerih od pridobitve prvega doktorata znanosti v času kandidature ni minilo več kot sedem let oziroma ni starejši od 40 let, in ga predlaga ministrstvo, pristojno za znanost, na podlagi izvedenega javnega poziva.«*

Obrazložitev: Nekateri raziskovalci delajo doktorat ob delu in lahko pridobijo prvi doktorat znanosti šele po 40. letu. Takšni posamezniki niso primerljivi z večino mladih doktorjev znanosti, ki pridobijo prvi doktorat znanosti v poznih dvajsetih ali zgodnjih tridesetih letih. S starostno omejitvijo želimo zagotoviti, da bodo svoj glas dobili mladi doktorji znanosti v pomenu besede, sorodnem definiciji »raziskovalcev na začetku kariere« Evropske komisije, ki priznava, da se raziskovalec po večletni raziskovalni aktivnosti šteje za izkušenega, tudi če še ni pridobil doktorskega naziva.

- Besedilo **32. člena (razvoj znanstvenih kadrov)** se spremeni tako, da se glasi: *»Razvoj znanstvenih kadrov vključuje zagotavljanje dolgoročnih sredstev za kadrovske pomlajevanje raziskovalnih skupin, doktorska in podoktorska usposabljanja, razvoj nadaljnje raziskovalne kariere raziskovalcev ter spodbujanje znanstvene odličnosti raziskovalcev na začetku kariere. V okviru razvoja znanstvenih kadrov se aktivno spodbuja podoktorsko usposabljanje v tujini in kasnejšo integracijo raziskovalcev in raziskovalnic z mednarodnimi izkušnjami nazaj v domače raziskovalno-razvojno okolje.«*

Obrazložitev: Sodoben raziskovalno-razvojni sistem temelji na razvoju znanstvenih kadrov, kar je tako v javnem kot tudi v državnem interesu. Kljub temu, da je eden izmed ciljev Zakona »vzpostavitev pogojev za

uveljavljanje raziskovalcev ob začetku kariere in odpiranje novih raziskovalnih področij skladno z institucionalnimi strategijami razvoja«, pa trenutni predlog Zakona ne omenja raziskovalcev na začetku raziskovalne kariere. Spremenjeno besedilo 32. člena uvaja nastavek za program spodbujanja raziskovalcev na začetku kariere, kot so v tujini npr. START (Avstrija), Lendület - "Momentum" (Madžarska), Ambizione (Švica), Emmy Noether Programme (Nemčija), in Veni Vidi Vici (Nizozemska), ki je nujno potreben kot zagonska osnova perspektivnim raziskovalcem na začetku raziskovalne kariere. Izjemno slab uspeh Slovenije na razpisih ERC Starting in Consolidator Grant jasno kaže nujno potrebo po uvedbi takih mehanizmov. Določilo da »se aktivno spodbuja podoktorsko usposabljanje v tujini« pa je namenjeno ureditvi obdavčenja slovenskih raziskovalcev na podoktorskem usposabljanju v tujini, ki je pereč, a še vedno nerazrešen problem.

- V točko (3) 35. člena (Nacionalni svet za integriteto v znanosti) se doda naslednji stavek: *»Član sveta je tudi predstavnik doktorskih študentov in mladih doktorjev znanosti, pri katerih od pridobitve prvega doktorata znanosti v času kandidature ni minilo več kot sedem let oziroma ni starejši od 40 let, in ga predlagajo neposredno imenovani člani sveta na podlagi izvedenega javnega poziva.«*

Obrazložitev: Vsebina 35. člena se uskladi z vsebino 9. člena o sestavi Razvojnega sveta Republike Slovenije.

- V 35. člen (Nacionalni svet za integriteto v znanosti) se kot zadnja točka doda: *»Posledice hujših kršitev znanstvene integritete, ki jih ugotovi Nacionalni svet za integriteto v znanosti, določi financer v podzakonskih predpisih oziroma ARRS v splošnem aktu.«*

Obrazložitev: Vsebina 35. člena se uskladi z vsebino 39. člena o posledicah neizpolnjevanja določil o odprtem dostopu do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov. Če hujšim kršitvam znanstvene integritete ne sledijo sankcije, je Nacionalni svet za integriteto v znanosti brez prave moči. Nenavadno namreč je, da Zakon omogoča sankcioniranje neizpolnjevanja določil o odprtem dostopu in hkrati ne omogoča sankcioniranja hudih kršitev etike v znanosti.

- Točke (3) do (9) 43. člena (izbor in izvajanje aktivnosti raziskovalne dejavnosti) se premaknejo v podzakonski akt ARRS. V točki (8) se črta besedilo: *»Ugovor se lahko vloži samo zaradi kršitve postopka ali očitne napake. Ocena in pripadajoče pojasnilo ocenjevalca ne more biti predmet ugovora. Vloženi ugovor ne zadrži podpisa pogodb z izbranimi vlagatelji oziroma izvršitve odločitve.«* Nadomesti se ga z besedilom: *»ARRS zaračuna ustrezne administrativne stroške za obravnavo ugovorov na oceno in pripadajoče pojasnilo ocenjevalca.«*

Obrazložitev: Obstoječi 43. člen je prepodroben za krovni zakon. Preobilico neutemeljenih ugovorov na ocene in pripadajoča pojasnila ocenjevalcev se lahko zaveži z uvedbo plačila administrativnih stroškov, kot je to praksa v sorodnih primerih (npr. vpogled v maturitetne ocene in ugovori nanje). Možnost ugovora je nespametno ukinjati; nenazadnje jo poznajo tudi drugi mehanizmi financiranja znanstvenih raziskav, npr. Marie Skłodowska-Curie Actions.

- **Točka (2) 50. člena** se razširi tako, da se glasi: *»Člani znanstvenega sveta so iz vrst uveljavljenih raziskovalcev. Vsaj en član sveta je uveljavljeni slovenski raziskovalec, zaposlen na tuji raziskovalni instituciji.«*

Obrazložitev: Mnogi uveljavljeni slovenski raziskovalci, ki trenutno delujejo v tujini, so zainteresirani za tesnejše sodelovanje z domovino. Mesto takšnega raziskovalca/-ke v Znanstvenem svetu ARRS bi omogočilo lažji prenos dobrih praks iz tujine v slovenski raziskovalni sistem, hkrati pa je v skladu s 5. točko 3. člena tega zakona (krepitev internacionalizacije in vključevanje v evropske in globalne integracijske procese in mednarodne mreže vrednosti).

Z lepimi pozdravi,

dr. Urška Slapšak,
predsednica društva Mlada akademija

Andreja K. Bogataj,
predsednica Društva VTIS

